

## КЕЛЬТСЬКІ МОТИВИ В СУЧАСНІЙ МУЗИЦІ

Пономаренко Х.

Формування кельтської культури відбувалося у досить закритому просторі, однак римські завоювання майже знищили її. Але, навіть втративши спільну мову, кельтські народи зберегли музику, яка протягом довгого часу залишалася самобутньою [12: 73]. Зараз кельтська музика знаходить прихильників далеко від Батьківщини, надихаючи багатьох виконавців.

В кельтській музиці використовуються як звичайні класичні інструменти, так і національні. Наприклад, скрипка, яка є, без сумніву, одним з найголовніших інструментів кельтської музики. В ансамблі може бути використано кілька флейт, однакових або різних за розміром. Існує багато різновидів кельтських арф. Арфи з нейлоновими струнами мають більш традиційний тембр, але деякі виконавці надають перевагу металевим струнам, які дають незвичайний звук. Характер музичних партій кельтської арфи абсолютно відрізняється від партій класичної арфи. Загалом, вона грає мелодійні лінії, часто в унісон з яким-небудь інструментом, що відрізняється за тембром - або флейтою [1: 68]. Головними особливостями кельтської музики є семиступенева діатонічна ладова система, хоровий і багатоголосий спів, як правило, без музичного супроводу, синкопований малюнок і скачки на великі інтервали, а також акцентні асонансні вірші. Характерні музичні форми це, в першу чергу, балада, що має епічне значення, а також джигга і ріл [1:70].

Кельтська музика продовжує існувати у контексті сучасності як у традиційному виконанні, так і в сучасних обробках. Ці обробки можуть бути результатом синтезу кельтської музики як з традиційною музикою інших напрямків (наприклад, слов'янської, балканської або ескімоської), так і з елементами, які абсолютно не вписуються в поняття "фолк", але їх загальною характеристикою є натхненням кельтської ідентичності [11:163]. Це явище

носить назву «келтік-ф'южн» що буквально перекладається як «кельтський сплав». Келтік-ф'южн вміщає в себе усі жанри з кельтськими мотивами. Багато груп використовують народні інструменти. Волинку, скрипку або фідл, вістл та флейту. У цих піснях також звучать такі національні інструменти, як труба уільяна та бодран.

Злиття рок-музики з кельтською музикою є, мабуть більш звичним явищем, оскільки рок частково спирається на "коріння" музики, а виник він у результаті злиття африканських, кельтських та багатьох інших традицій [6:179].

Кельтський рок грають багато сучасних груп, серед них: *The Waterboys*, *Jethro Tull/ Ian Anderson*, *Ashley MacIsaac*, *Mudmen*, *Wolfstone*, *The Paperboys*, *Great Big Sea*, російський гурт *White Owl* та ін.

Оскільки рок-музика настільки різноманітна і на неї впливає практично будь-який інший жанр, звуки цих груп сильно різняться. Вони грають все, починаючи від класичного рока з традиційними кельтськими інструментами до традиційних пісень у рок-обробці.

Наводимо приклад альбому *Molinos* групи *The Paperboys*, що поєднує в собі елементи кельтської, мексиканської, африканської, латинської та східноєвропейської музики, але при цьому може грати на радіо.

Девід Кідман з "NetRithms" назвав альбом «енергійним злиттям традиційної музики з популярною з чітко вираженими кельтськими, та латинськими впливами.

Титульний трек альбому *Molinos* включає в себе елементи "The Foxhunters Reel" («Ріл мисливців на лисиць») – традиційної ірландської мелодії. Він був натхненний плакатом з повідомленням «They are only windmills, they cannot hear you» («Вони – лише вітряки, вони не чують тебе») [3].

До альбому входить набір мелодій, що включає у себе нові твори та традиційну музику: *Swallow's Tail Jig*, *Cabin Fever Ceilidh ma Swallow's Tail Reel*. Вони вперше були написані для Кельтського фестивалю в Ванкувері, а потім були включені до альбому.

Музика, яку ми називаємо джазом сьогодні, виникла в афроамериканських громадах і складалася з американської фольклорної музики та блюзу, що виник, як і джаз, у результаті злиття афроамериканської та кельтської культур у Новому Орлеані. Вона часто включала в себе такі інструменти, як скрипка та мандоліна. Цікаво, що слово «джаз» вперше потрапило в англійську мову як сленг, і він використовувався для опису всіх, хто був пристрасним виконавцем, перш за все спортсменів. Лише пізніше це слово набуло значення певного музичного жанру [6:162].

Сучасні ансамблі, такі як *Кланнад*, *Нічнийоз*, *Мелані О'Рейлі* та *Рагле Таггле* або *Роланд Беккер* (у вісімдесятих роках) поєднують кельтську музику з джазом. Джаз може варіюватися від стилю великого діапазону до гладкого джазового стилю.

Музичний партнер *Мелані О'Рейлі* має сторонній проект під назвою *Тетро*, який виконує ірландську традиційну музику в складних гармонічних та ритмічних середовищах [9].

Першою кельтською хіп-хоп групою, що отримала популярність, була *House of Pain*, хіп-хоп група з Лос-Анджелесу, яка включила рифи про ірландсько-американський досвід у свою музику. Однак, їх музика не включала традиційні "кельтські" інструменти, хоча вони використовували підписи часу, характерні для джигів на декілька пісень, що є головним відхиленням хіп-хопу, де домінував 4/4 тактовий розмір [4].

Визначення "кельтського хіп-хопу" оскаржується. Деякі люди використовують цей термін для позначення будь-якої мелодії у жанрі хіп-хоп, виконаної самовизначеними кельтами, тоді як більшість критиків

використовують це для позначення музики, яка фактично включає традиційні інструменти і мелодії.

Естрадний виконавець Ед Ширан у 2017 році записав пісню «Galway Girl» у жанрі хіп-хоп з вкрапленням ірландських мотивів. Ця пісня про дівчину, яка «plays a fiddle in an Irish band, but she fell in love with an English man (грає на скрипці в ірландській групі, але закохалась в англійця)». Музика виконувалась ірландською групою *Beoga*. У цій пісні звучав фідл (ірландська скрипка), піаніно та бодренські барабани. Пісня є третім синглом з альбому, вона була оприлюднена в день Святого Патріка, 17 березня, а 18 березня вона була додана до списку відтворення *BBC Radio 2* [10].

Зацікавленість викликає поширення кельтських традицій у виконавців країн СНД. Одним з перших виконавців, чий музичний стиль і аранжування були близькі до кельтської музики, часто називають Бориса Гребенщикова і групи «Акваріум». Сам він неодноразово називав серед своїх улюблених шотландську групу *Silly Wizard*. Таким чином, першою публікою, яка почала сприймати кельтську музику, були здебільшого хіпі з оточення «Акваріума». Однак більш широку популярність кельтська музика отримала в середовищі історичних реконструкторів. Більшість клубів нашої країни займалося і займається реконструкцією періоду вікінгів. Їх культура історично була тісно пов'язана як з Росією, так і з Ірландією. Для багатьох реконструкторів-істориків ірландська музика зайняла місце скандинавської, оскільки завжди була більш доступна. Відчувши інтерес молоді, кельтську музику стали активно розробляти провідні радіопрограми.

Інтерес до кельтської музики неухильно зростає. Сьогодні в Україні проводяться фестивалі кельтської музики, наприклад, щорічний «Irish Brotherhood Fest». Також щорічно з розмахом святкуються свята як День Святого Патріка та Самайн, де виступають відомі групи, що грають кельтську музику (наприклад, *Saint Patrik`s Month* від популярної групи *O`Hamsters*) [5].

У кельтської музики в країнах СНД можна виділити три основні напрямки:

а) традиційна кельтська музика, яскраві представники - групи «Воїнство сідів» (Slua Si), Blind Harper, Rún, Lacuna (Санкт-Петербург), Glasach (Москва), Spiritual Seasons, Anima Helicus, Clann Lir, ВІА "Дружний колектив";

б) кельтська музика на основі сучасних обробок, яскраві представники - «Жителі Горбів» (*Si Mhor*), *Telenn Gwad*, *Welladay*, «Нок-На-Рей», *Ann'Sannat*, *Art Ceilidh*, *Mervent*, *The Moonlit Valley*, *Puck & Piper*;

в) кельтська музика не є основною, музиканти часто лише використовують деякі елементи кельтської музики спільно з російськими, скандинавськими і іншими народними мелодіями, деякі представники - «Млин», «Біла Сова» (*White Owl*), *Tintal*, «Дар», *The Dartz*, «Хелавіса» [7].

Цікаво, що традиційна ірландська і шотландська музика нерідко виконуються наступним чином: тема твору грається в унісон двома або більшою кількістю інструментів в супроводі, як правило, бойран і гітари, а додаткові партії не додаються. У будь-якому випадку, який би спосіб не вибрали ті чи інші виконавці, різноманітність представленого музичного матеріалу вражає. Для репертуарів також характерна наявність великої кількості пісень, реакція слухачів на які свідчить часом про високу позитивну оцінку.

З огляду на повну несхожість власне музичних елементів цих пісень на елементи, характерні для російської музики, логічно припустити, що такий вплив на слухачів виробляють саме тексти. В Україні ж більш відмінна ситуація. За словами Шона Карра, лідера україно-британського гурту *DVS* «рідна кельтська музика дуже схожа на українську» [2]. Така схожість не є випадковою, адже кельти багато років тому залишили свій слід на Закарпатті згідно з висновками археологів [8].

---

1. Живайкін П. . Стилї популярної музики. Кельтська музика-1// Звукорежисер. – № 4. – 2003. – С. 68 – 71.
2. Кривошеєв О. Шон Карр: “Рідна кельтська музика дуже схожа на українську»// <http://ogo.ua/articles/view/2008-06-05/15430.html>
3. Офіційний сайт групи Paperboys [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.paperboys.com/press>
4. Офіційний акаунт групи House of Pain. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://myspace.com/houseofpain>
5. Офіційний акаунт Irish Brotherhood Fest у Facebook [Електронний ресурс], - Режим доступу: <https://www.facebook.com/irishbrotherhoodfest>
6. Песняры времени своего времени/Анжела Гергель, Валерий Дайнеко. – Киев: Саммит-Книга, 2016. – 200 с.
7. Список фолк-груп на порталі Celtica. История, археология, культура кельты [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.celtica.ru/content/view/94/321/>
8. Федака С. Кельтські підвалини Мукачева [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakarpattya.net.ua/Blogs/116365-Keltski-pidvalyny-Mukacheva>
9. Bowar, Chad. "A Costa Da Morte Review"// [About.com](http://www.about.com) [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://web.archive.org/web/20080609130810/http://heavymetal.about.com/od/cdreviews/fr/magodeozacosta.htm>
10. James Wilson. Ed Sheeran tells all to BBC about his Irish roots, music, childhood and future. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.irishcentral.com/culture/entertainment/ed-sheeran-tells-all-to-bbc-about-his-irish-roots-music-childhood-and-future>
11. "Irish Folk, Trad and Blues: A Secret History"/ Colin Harper. - The Collins Press, 1750. - 432 p.
12. ‘The Celts: A Very Short Introduction’/Cunliffe, Barry. - Oxford University Press; 1 edition, 2003 - 176 p.